

Factsheet inspecties project praktijklokalen 2010

Inleiding

De risico's bij het werken met machines in praktijklokalen zijn behoorlijk groot. Zo kunnen leerlingen en docenten in aanraking komen met draaiende delen van machines. Naast het hoge risico bij de technische vakken, zoals houtbewerking en metaalbewerking, zijn er in het voortgezet onderwijs ook andere vakken waarbij sprake is van een verhoogd risico, zoals bij natuur- en scheikunde tijdens het werken met chemicaliën en apparatuur.

Uit de resultaten van de door de Arbeidsinspectie uitgevoerde inspecties in het schooljaar 2008/2009 bleek dat de naleving van veiligheid in praktijklokalen op scholen laag was.

Van februari t/m augustus 2010 heeft de Arbeidsinspectie wederom inspecties uitgevoerd in het voortgezet onderwijs (VO) en middelbaar beroepsonderwijs (MBO) gefocust op de scholen die destijds in project A863 drie of meer overtredingen hadden. In deze factsheet worden de belangrijkste resultaten hiervan vermeld.

Inspectiepunten

De inspecties richtten zich op twee belangrijke arborisico's in deze sector, zoals beschreven in de brochure 'Arbeidsrisico's in het voortgezet (speciaal) onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs' (www.arbeidsinspectie.nl). Daarbij is gelet op:

- Veilige inrichting van arbeidsplaatsen rondom machines, maatregelen om het gevaar van machines te voorkomen;
- maatregelen om de risico's van blootstelling aan gevaarlijke stoffen en stofexplosiegevaar te verminderen.

Tevens werd de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) en de voorlichting en toezicht ten aanzien van de betreffende arborisico's gecontroleerd.

Resultaten

De inspecties richtten zich op praktijklokalen in het vo en mbo. De inspectieaanpak bestond uit gesprekken met werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers, documentonderzoek, inspecties en bezoeken op locaties.

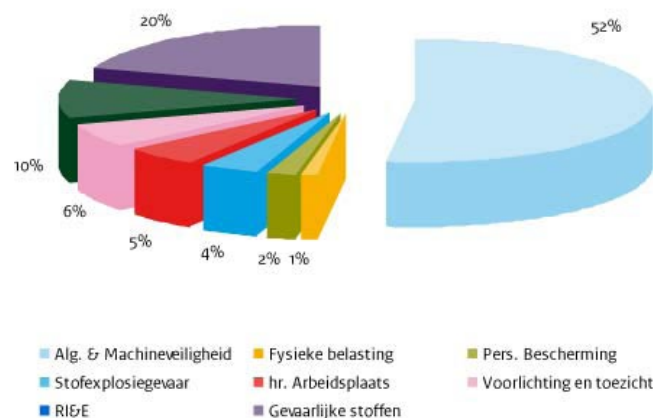
In totaal hebben bij 136 scholen 169 inspecties en bezoeken op locaties plaatsgevonden. Van deze 136 scholen waren 30 scholen (22%) 'in orde', in 106 scholen (78%) zijn één of meerdere overtredingen geconstateerd.

Van de 136 bezochte scholen was er 75 keer sprake van een school met een vmbo praktische leerweg al dan niet in combinatie met vmbo theoretisch en havo/vwo. Het betrof 10 keer een praktijkschool en bij 27 scholen was er sprake van een combinatie van vmbo theoretisch (voorheen mavo) en havo/vwo. Bij 24 scholen die zijn geïnspecteerd betrof het middelbaar beroepsonderwijs (mbo)/ agrarisch opleidingscentra (aoc).

In de resultaten zijn ten aanzien van deze verschillende combinaties van schooltypen geen belangrijke verschillen in het aantal scholen met en zonder overtredingen geconstateerd.

De inspecteurs konden meerdere praktijklokalen per school en locatie inspecteren. De keuze voor de te inspecteren praktijklokalen werd bepaald door de inspecteur naar aanleiding van gesprekken met werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers van de betreffende schoolinstelling.

Totaaloverzicht overtredingen

In totaal had meer dan de helft van de overtredingen betrekking op de algemene- en machineveiligheid en de inrichting van de arbeidsplaatsen. De overtredingen ten aanzien van algemene- en machineveiligheid betroffen vooral situaties waarbij sprake was van onvoldoende afscherming van machines zoals kolomboormachines, houtbewerkingmachines (afkortzagen, lintzaag, vlakbanken, cirkelzaagmachines, figuurzaagmachines). De meeste overtredingen ten aanzien van machines werden vooral geconstateerd in de handvaardigheid-localen/algemene technieklokalen, landbouwtechniek, metaaltechniek/metaalelektro, bouwtechniek/houtbewerking, installatietechniek en voertuigtechniek.

Tevens werden overtredingen gevonden ten aanzien van periodieke keuringen van machines en elektrisch gereedschap, achterstallig onderhoud en opstelling van machines die niet verankerd waren.

In totaal had circa een kwart van de overtredingen betrekking op de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E). Het ging hierbij om gedateerde of onvolledige RI&E's waarin een goede inventarisatie van de risico's in praktijklokalen ontbraken.

De overtredingen ten aanzien van gevaarlijke stoffen hadden vooral betrekking op het ontbreken van een goede beoordeling

van aard/mate/duur bij blootstelling aan gevaarlijke stoffen in de RI&E en het niet voldoen aan eisen voor de opslag van gevaarlijke stoffen. Wat betreft het type praktijklokaal zijn er relatief veel overtredingen ten aanzien van gevaarlijke stoffen aangetroffen in laboratoria en praktijklokalen natuur- en scheikunde.

16 overtredingen hadden betrekking op situaties op scholen met een houtstofinstallatie die onvoldoende maatregelen ten aanzien van stofexplosiegevaar hadden getroffen. Hierbij is gehandhaafd op het ontbreken van een inventarisatie van stofexplosiegevaar en op het ontbreken van aarding op buizen voor de afzuiging van de houtstof van de houtbewerkingsmachines.

Resultaat van eerder bezochte scholen

Er zijn in het inspectieproject 108 scholen geïnspecteerd die eerder in het inspectieproject praktijklokalen van 2008/2009 zijn bezocht. Van deze eerder bezochte scholen was 27% nu helemaal in orde. Van de niet eerder bezochte scholen bleek 3% in orde te zijn.

Arbocatalogus

Er is in 2009 en 2010 door sociale partners in het voortgezet onderwijs een Arbocatalogus voortgezet onderwijs opgesteld voor de onderwerpen veiligheid (o.a. machineveiligheid en inrichting van arbeidsplaatsen), gevaarlijke stoffen, fysieke belasting, fysieke factoren, persoonlijke beschermingsmiddelen, bedrijfshulpverlening en voorlichting en onderricht. In het middelbaar beroepsonderwijs is er door sociale partners in 2009 een Arbocatalogus mbo opgesteld welke goedgekeurd is voor de onderwerpen arbobeleid, bedrijfshulpverlening, agressie en geweld, ergonomie en fysieke belasting. Onlangs is deze arbocatalogus aangevuld met de onderwerpen veiligheid, (inrichting arbeidsplaatsen en arbeidsmiddelen) en gevaarlijke stoffen.

Tijdens het inspectieproject is aan de contactpersoon van de school gevraagd of deze bekend is met arbocatalogus. Bij 47% van de scholen was de contactpersoon bekend met de arbocatalogus en had de school er ook gebruik van gemaakt. Op 35% van de scholen was de arbocatalogus wel bekend maar had er nog geen gebruik van gemaakt. 18% van de bezochte scholen bleek niet bekend met de arbocatalogus.

Conclusie

De Arbeidsinspectie concludeert dat er ten aanzien van de onderwerpen veiligheid en gevaarlijke stoffen in praktijklokalen in scholen in het voortgezet onderwijs en

middelbaar beroepsonderwijs weliswaar een verbetering waarneembaar is vergeleken met het inspectieproject 2008/2009 maar dat de naleving nog steeds laag is.

Van de scholen die eerder in het inspectieproject praktijklokalen waren bezocht bleken circa 1 op de 4 in orde te zijn, wat beter is in vergelijking met de scholen die nog niet eerder bezocht waren (3% in orde). Dat er toch nog bij circa 3 van de 4 eerder bezochte scholen overtredingen werden geconstateerd zou verklaard kunnen worden doordat inspecteurs andere praktijklokalen hebben geïnspecteerd, die op betreffende scholen tijdens vorige inspecties niet waren bezocht. Scholen die in het vorige project waren geïnspecteerd bleken vaak maatregelen genomen te hebben om de overtredingen met betrekking tot het geïnspecteerde praktijklokaal op te heffen, maar namen geen maatregelen om de aanwezige risico's in andere praktijklokalen aan te pakken. Geconcludeerd kan worden dat de aanpak van veiligheidsrisico's in praktijklokalen op scholen nog onvoldoende geborgd is in de arbobeleidsvoering en dat de aanpak op scholen nog niet structureel is.

Ontwikkelingen en vervolg

Mede naar aanleiding overleg en de inspecties in praktijklokalen van de Arbeidsinspectie zijn door het ministerie van OCW, de VO Raad, de Arbo-VO, Platforms VMBO en de MBO Raad verdere stappen gezet om de zorg voor een gezonde en veilige werkplek voor leraren en leerlingen beter te borgen:

- Er zijn verschillende instrumenten ontwikkeld zoals het Masterplan veiligheid, milieu en hygiëne en de Arboscan.
- De Arbocatalogi in het vo en mbo zijn verduidelijkt ten aanzien van de onderwerpen veiligheid en gevaarlijke stoffen. Verder zijn goede schoolvoorbeelden opgenomen in de Arbocatalogus voortgezet onderwijs.
- Diverse voorlichtingsactiviteiten vanuit de VO-Raad, adviescentrum Arbo-VO, MBO Raad en Platforms vmbo voor scholen en docenten.
- In overleg met Platforms vmbo zijn en worden samen met Arbo-VO veiligheidsinstructiekaarten ontwikkeld en verspreid.
- De programma's van de praktijkgerichte vakken in de sector techniek hebben een VCA (Veiligheid Checklist Aannemers) – module gekregen waarin de veiligheidsaspecten van het betrokken vak aan de orde wordt gesteld.
- Door het ministerie van OCW is een start gemaakt om veilig en gezond werken onderdeel te laten zijn van de lerarenopleidingen.

Ten aanzien van de Arbocatalogi in het vo en mbo moeten de sociale partners nog de nodige acties verrichten zoals het verder implementeren en er voor zorgen dat de Arbocatalogi door scholen gebruikt gaan worden. Verbetering van het veiligheidsbewustzijn van alle vakdocenten en onderwijs-assistenten van technische vakken (ook handvaardigheid) en leiding van de school mag daarbij niet uit het oog verloren worden. De Arbeidsinspectie zal bij betrokken sectororganisaties (blijven) aandringen op een goede aanpak van de veiligheidsaspecten in praktijklokalen in het voortgezet en middelbaar onderwijs. Tevens zal de Arbeidsinspectie steekproefsgewijs inspecties blijven uitvoeren gericht op 'achterblijvers'. Wanneer daarbij vergelijkbare overtredingen worden geconstateerd zullen daarbij direct boeterapporten worden opgesteld.

Deze factsheet is een uitgave van:

De Arbeidsinspectie

De Arbeidsinspectie maakt deel uit van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Projectnummer A975

Landelijk projectleider

S. Segboer

Landelijk projectsecretaris

F. van de Kamp